

การป้องกันการทุจริต ในภาครัฐ

โดย
ดร.ณัฐญา พัฒนะวานิชนันท์
เลขาธิการมูลนิธิต่อต้านการทุจริต

ประเทศกลุ่มที่ 1

ส่งเสริมการศึกษา

ส่งเสริมสาธารณสุข

การเปิดเผยข้อมูล

ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐาน

ให้เสรีภาพแก่สื่อ

ส่งเสริมกลุ่ม NGO

ส่งเสริมบทบาทสตรี

คุ้มครองประชาชน
ผู้แจ้งเบาะแส

สนับสนุนเงินทุนแก่
พรรคการเมือง

จัดตั้งองค์กรอิสระ

กฎหมาย บกทลงโทษ
และบังคับใช้จริง

1 เดนมาร์ค

2 ฟินแลนด์

3 สิงคโปร์

5 นอร์เวย์

ประเทศกลุ่มที่ 2

13

อูรุกวัย

30

เกาหลีใต้

57

มาเลเซีย

88

เวียดนาม

99

อินโดนีเซีย

114

ฟิลิปปินส์

ส่งเสริมการศึกษา

ปราบปรามการคอร์รัปชัน

ส่งเสริมสาธารณสุข

จัดตั้งองค์กรอิสระ

ส่งเสริมปัจจัยขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลมีส่วนผลักดัน
การต่อต้านคอร์รัปชัน

ปลูกฝังแนวคิด
การต่อต้านคอร์รัปชัน

อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา
ปฏิรูปการเมือง
และระบบราชการ

มีการจำกัดสิทธิและเสรี
ของประชาชนและสื่อ

ประเทศกลุ่มที่ 3

170 ซูดาน

170 เกาหลีเหนือ

เกิดความขัดแย้ง

เกิดคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง

รัฐเกิดการรวบอำนาจ

ขาดกลไกในการตรวจสอบ

พื้นที่ฟอกเงิน

ไม่เข้าถึง
โครงสร้างพื้นฐาน

กลุ่มธุรกิจมีผลประโยชน์กับ
เจ้าหน้าที่รัฐ

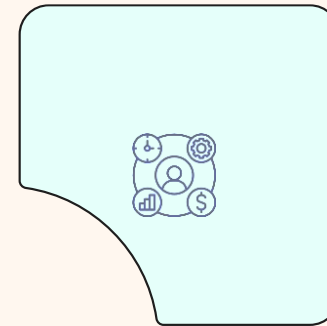
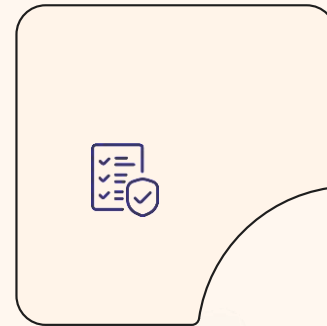
มีการจำกัดสิทธิและเสรี
ของประชาชนและสื่อ

การทุจริตในภาครัฐ

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน
ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ และบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชน

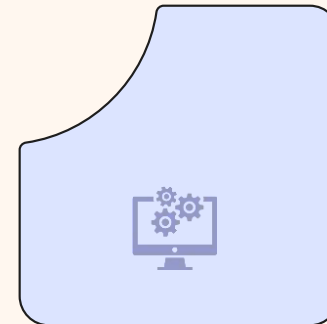
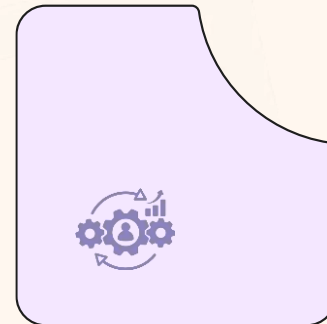
รูปแบบการทุจริต

เชิงนโยบาย
ใช้อำนาจกำหนดนโยบายเพื่อเอื้อประโยชน์

การบริหารจัดการ
บริหารผิดหลักธรรมาภิบาล

ระดับปฏิบัติการ
เช่น การเบิกงบเห็บ

เชิงระบบ
ฝังรากลึกในวัฒนธรรมองค์กร

ประเภทการทุจริต

- 1.การรับสินบน:** รับเงินหรือของตอบแทน เพื่อทำหรือไม่ทำอะไรบางอย่างให้คนที่ให้เงิน
- 2.การยกยอกทรัพยากร:** แอบเอาของราชการไปใช้ส่วนตัว หรือเบียดบังไว้ไม่คืน
- 3.การใช้อิทธิพลโดยมิชอบ:** ใช้อำนาจที่มีไปช่วยตัวเองหรือพรรคพวก โดยไม่สนกฎหมายหรือความถูกต้อง
- 4.การฮั้วประมูล:** รวมหัวกันลือคผลประมูล ให้คนใดคนหนึ่งชนะแบบไม่ยุติธรรม
- 5.การแต่งตั้งโดยไม่เป็นธรรม:** เลือกคนเข้าทำงานหรือเลื่อนตำแหน่งแบบไม่ตรงตามเกณฑ์ ไม่ดูความสามารถ
- 6.การเอื้อประโยชน์:** ใช้อำนาจช่วยสนับสนุนผลประโยชน์ให้บางคนหรือบางกลุ่ม โดยไม่ถูกต้อง

สาเหตุ! การทุจริต

1

ขาดธรรมาภิบาล
และการตรวจสอบที่
เข้มแข็ง

“เมื่อไม่มีคนเห็น
พฤติกรรมผิดจึงเกิด
ง่ายขึ้น”

2

วัฒนธรรมองค์กรที่
ยอมรับพฤติกรรม
ทุจริต

“สิ่งที่ผิดกลายเป็น
เรื่องธรรมดา เมื่อทุก
คนทำเหมือนกัน”

3

แรงจูงใจทาง
เศรษฐกิจส่วนบุคคล

“รายได้ไม่เพียงพอ ทำ
ให้บางคนเลือกทางลัด
ด้วยการทุจริต”

4

บทลงโทษไม่จริงจัง
/ ไม่ทันสมัย

“ผู้กระทำผิดไม่ถูก
ลงโทษอย่างเด็ดขาด ทำ
ให้ไม่เกิดความกลัว”

5

โครงสร้างราชการ
รวมศูนย์และขาด
ความโปร่งใส

“การตัดสินใจกระจุกตัว
ขาดความโปร่งใส และ
เปิดช่องให้แทรกแซง”

6

ช่องโหว่จากกระบวนการ
การจัดซื้อจัดจ้าง

“กระบวนการที่ซับซ้อน
และเปิดโอกาสให้มีการ
ฮั้วหรือแทรกแซง”

7

ความรู้หรือขาด
จริยธรรมของบุคลากร

“เจ้าหน้าที่บางรายไม่รู้
ว่าพฤติกรรมบางอย่าง
ถือเป็นการทุจริต”

แนวทางการแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตภายในองค์กรภาครัฐ

1. ผู้นำต้องชัดเจนและเป็นแบบอย่าง

- แสดงเจตจำนงต่อต้านการทุจริตอย่างเปิดเผย
- สื่อสารนโยบาย “องค์กรไม่ทนต่อการทุจริต”

2. ระบบตรวจสอบต้องเข้มแข็ง

- มีหน่วยตรวจสอบภายใน/ภายนอกที่อิสระ
- ตรวจสอบได้จริง ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลผู้บริหาร

3. ใช้เทคโนโลยีเพิ่มความโปร่งใส และเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data)

- ใช้ระบบดิจิทัล (e-Government) เช่น e-Bidding, e-Procurement
- ลดการ “ต่อรอง” ด้วยอำนาจส่วนตัว หรือ ลดการใช้ดุลพินิจส่วนตัว
- การทำงานแบบ “ไม่มีเงินสด” (Cashless system)

4. ลงโทษอย่างเด็ดขาดและเสมอภาค พร้อมวางระบบควบคุม ภายในที่เข้มแข็ง

- ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษจริง แม้มีตำแหน่งสูง
- ไม่มีข้อยกเว้นหรือการละเว้นโทษ
- แยกหน้าที่ระหว่างผู้อนุมัติ – ผู้ปฏิบัติ – ผู้ตรวจสอบ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตภายในองค์กรภาครัฐ

5.ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร เสริมสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance)

- ยึดหลัก ความโปร่งใส, ความรับผิดชอบ ความมีส่วนร่วม
- จัดทำแผนพัฒนา ITA
- จัดอบรมจริยธรรม ส่งเสริมหลักสูตร **ทุจริตศึกษา**/หลักสูตร **คุณธรรมจริยธรรมข้าราชการ**
- ส่งเสริม “ข้าราชการต้นแบบ” “ยกย่องคนดี กล้าปฏิเสธสิ่งผิด”
- ปลูกฝังค่านิยม “ซื่อสัตย์ – กล้าทำในสิ่งถูกต้อง”

6.เปิดช่องทางร้องเรียนปลอดภัย

- รับเรื่องร้องเรียนได้โดยไม่ต้องเปิดเผยตัว
- มีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องอย่างจริงจัง
- “กล้าร้อง – ไม่กลัวถูกกลั่นแกล้ง”

7.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

เปิดข้อมูลสาธารณะให้เข้าถึงได้ง่าย

8.ใช้เทคโนโลยี

SAY NO TO

“สำนักเลขาธิการรัฐสภา”

ลักษณะเฉพาะขององค์กร

- 1 **บทบาท** = สนับสนุน สมาชิกสภา ซึ่งเป็น ผู้แทนราษฎรหรือ ส.ว. → ทำงานใกล้ชิดฝ่ายการเมือง จึงมี ความละเอียดอ่อน ด้านการเมืองและการใช้อำนาจ
- 2 **ความเสี่ยงเฉพาะ** = งบประมาณสนับสนุนงานของสมาชิกรัฐสภา → **เสี่ยงต่อการเบิกเท้งหรือเบิกเกินจริง**
- 3 ทำงานร่วมกับฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งไม่มีลำดับชั้นคำสั่งเหมือนฝ่าย บริหาร → อาจเกิดปัญหาเรื่อง การกำกับดูแล ได้ยากกว่า
- 4 **ความอ่อนไหว** = ด้านการตรวจสอบ โดยแรงกดดันทางการเมือง → ต้องอาศัย **“ความกล้าหาญเชิงจริยธรรมต้องมีอิสระและเข้มแข็ง ยืนหยัด”** มากกว่าองค์กรทั่วไป

9 แนวทาง ปฏิบัติราชการสำหรับสำนักเลขาธิการรัฐสภา

- 1.ประกาศเจตจำนงสุจริตจากผู้นำ **“สำนักงานไม่รับของกำนัล No-Gift Policy”** , จัดโครงการต่อต้านทุจริต ร่วมกับข้าราชการระดับต่างๆ เพื่อแสดงจุดยืนชัดเจน
- 2.ประเมิน**ความเสี่ยง**การทุจริต(Fraud Risk Assessment) มีการประเมินความเสี่ยงประจำปี , วิเคราะห์จุดเสี่ยงเช่น การเบิกจ่ายงบ ส.ส./ส.ว. หรือจัดซื้อจัดจ้างระดับกลางและเล็ก
- 3.จัดทำและติดตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต **มาตรการ 4 มิติ : จิตสำนึก / ความโปร่งใส / การมีส่วนร่วม / ระบบตรวจสอบ**
- 4.ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรคุณธรรม จัดโครงการ **“สร้างเสริมคุณธรรม” และ “ต้นแบบคนดี”** เปิด **“มุมคุณธรรม”** ในสำนักงาน

9 แนวทาง ปฏิบัติราชการสำหรับสำนักเลขาธิการรัฐสภา

5.สร้างช่องทางร้องเรียนปลอดภัย เปิดช่องทางร้องเรียนทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงเปิดเผยสถิติการร้องเรียน โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตน และมีแผนคุ้มครองอย่างชัดเจน

6.โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ใช้ระบบ e-Procurement ให้เข้มงวด และเปิดเผยข้อมูลกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสู่สาธารณะ

7.พัฒนาหน่วยตรวจสอบอิสระ ทั้งภายในและภายนอก และรายงานตรงต่อคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ภาคประชาชน มีส่วนร่วมสังเกตการณ์โครงการสำคัญ

▶ 8.เสริมความร่วมมือกับ ป.ป.ช. มตท. โดยการจัดทำสื่อร่วมกัน เช่น รายการวิทยุ ทวี เพื่อสร้างจิตสำนึกในวงกว้าง

▶ 9.ประเมินผล-รายงาน-ปรับปรุงต่อเนื่อง

ความเสี่ยง ใน การทุจริต โดย “ไม่ตั้งใจ” ของบุคลากรสำนักเลขาธิการรัฐสภา

กฎหมาย

- ระเบียบการเงินการคลังของรัฐ เบิกค่าใช้จ่ายไม่ถูกต้อง → เสี่ยงผิดวินัยหรือถูกมองว่า “ทุจริตโดยไม่ตั้งใจ”

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

- การเขียน TOR ที่เอื้อประโยชน์โดยไม่ตั้งใจ, การ ไม่มีหลักฐานประกอบครบถ้วน, ไม่เข้าใจกระบวนการ e-GP

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

- การประสานงานให้ญาติ/พรรคพวกได้เข้าร่วมงานให้คำแนะนำที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง ผิดจริยธรรม

การรับของขวัญ / เลี้ยงรับรอง / สิ่งตอบแทน

- เข้าใจผิดว่าเป็น “ธรรมเนียม” → อาจเข้าข่ายรับ สินบนหรือผิดจริยธรรม

การใช้อำนาจตามคำขอของ ส.ส./ส.ว. โดยไม่มีหลักฐานหรือไม่ชอบด้วยระเบียบ

- บุคลากรอาจ "กลายเป็นผู้ร่วมทุจริตโดยไม่ตั้งใจ"

การจัดงานหรือกิจกรรมทางวิชาการ

- เบิกค่าใช้จ่ายโดยไม่ตรงวัตถุประสงค์

5 หลักปฏิบัติ ป้องกันความเสี่ยง บุคลากรสำนักเลขาธิการรัฐสภา

- ❖ จัดอบรม**ความรู้**เกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เช่น ระเบียบการเงิน, ระเบียบพัสดุ,กฎหมาย ป.ป.ช., จริยธรรมข้าราชการ
- ❖ ให้**ความรู้เรื่อง “ความเสี่ยงแบบไม่ตั้งใจ”** ที่อาจเกิดจากการทำงานร่วมกับฝ่ายการเมือง จัดทำและติดตามแผนปฏิบัติ การป้องกันการทุจริต มาตรการ 4 มิติ : จิตสำนึก / ความโปร่งใส / การมีส่วนร่วม / ระบบตรวจสอบ
- ❖ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานแบบ “เข้าใจง่าย” พร้อมตัวอย่างสถานการณ์จริง เช่น ตัวอย่างเบิกจ่ายผิด, ผลประโยชน์ทับซ้อน, TOR ที่เสี่ยงทุจริต
- ❖ เปิดช่องปรึกษาหรือสอบถามเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายหรือวินัยก่อนตัดสินใจดำเนินการ
- ❖ สร้างวัฒนธรรม **“ถามก่อน – ไม่ทำผิด” “รับฟัง-ไม่กลัว”** เพื่อให้เจ้าหน้าที่กล้ารายงานพฤติกรรมที่ไม่โปร่งใส

สรุปภาพรวม

1. ผู้นำชัดเจน ประกาศจุดยืน → เสริมด้วยกิจกรรมสร้างวัฒนธรรม
2. ป้องกันเชิงโครงสร้าง → ประเมินความเสี่ยง จัดทำแผนปฏิบัติการ
3. เปิดเผย-ตรวจสอบได้ → ช่องทางร้องเรียน ข้อมูลเปิดเผย e-procurement
4. มีหน่วยตรวจสอบทั้งภายใน/ภายนอก → ร่วมมือองค์กรอิสระเช่น ป.ป.ช.มตท.
5. วัดผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง → รายงาน ตัวชี้วัด ปรับปรุงแผน

การแก้ปัญหา

ต้องดำเนินการอย่าง เป็นระบบ ครบวงจร และต่อเนื่อง โดยมีทั้งมาตรการทาง กฎหมาย กลไกตรวจสอบ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ต้านทานการทุจริต)

การป้องกัน

การทุจริตอาศัยทั้ง ระบบที่เข้มแข็ง, วัฒนธรรมองค์กรที่ยึดคุณธรรม, และ ความมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน เพื่อสร้าง “สังคมโปร่งใส” อย่างยั่งยืน **จาก รุนสู่ รุน**